

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дн Вася Крумова Делибалтова,
член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по
професионално направление 1.2. Педагогика (ИКТ в образованието, електронно
обучение на обучаеми със специални образователни потребности),
обявен от СУ „Св. Климент Охридски“

Данни за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 1.2. Педагогика (ИКТ в образованието, електронно обучение на обучаеми със специални образователни потребности) е обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр. 57/26.06.2020 г. Единственият кандидат – гл. ас. д-р Благовесна Йовкова, е представила всички необходими документи, които са подготвени съобразно изискванията.

Професионално развитие на кандидата

В жизнения и професионалния път на гл. ас. д-р Благовесна Йовкова могат да се отбележат два основни акцента, които определят, от една страна, нейната подготвеност да работи в избраното поле, а от друга, интелектуалната и емоционалната ѝ обвързаност както с Университета, така и с разработваната от нея проблематика. Първият от тези акценти е свързаността на кандидатката със СУ „Св. Климент Охридски“. Тук тя получава своята магистърска степен по български език и литература, специализацията си по специална педагогика и докторската си степен по 1.2. Педагогика. Докторантурата ѝ във Факултета по педагогика и качествата ѝ по време на обучението позволяват да завърши три докторантски специализации – две в Doctoral school, Institute of Education, London University, и една в СУ „Св. Климент Охридски“, които несъмнено са разширили нейния кръгзор и са ѝ позволили да се включи в авторитетния кръг от специалисти в областта на ИКТ в образованието. Вторият акцент, който заслужава внимание, е работата ѝ първо като учител (слухово-речев рехабилитатор), а след това като хоноруван преподавател във ФП по дисциплини, свързани с ИКТ в образованието. Наличието на практически опит на различни равнища

е отлична предпоставка за реализацията на научни изследвания, които са чувствителни към актуалните проблеми на образователната реалност.

Важно е да се отбележи и това, че гл. ас. д-р Благовесна Йовкова е щатен преподавател във Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“ от 2013 г. Преобладаващата част от учебните дисциплини, които преподава, са в профила на конкурса: ИКТ в образованието, Обучение на деца със затруднение в ученето, Дистанционно образование за възрастни, Оценяване и подбор на образователен софтуер, Теория и методология на електронното обучение, Педагогически дизайн на електронно обучение, Създаване на образователна мултимедия, Образователни възможности на социалните медии, ИКТ в обучението и работа в дигитална среда, ИКТ и мениджмънтът в образованието, Технологиите в обучението на деца със специални образователни потребности.

Забележително е и нейното участие в проектна дейност, което вероятно е формирало и вкуса ѝ към екипни изследвания, видно от публикационната ѝ дейност.

Анализ на публикационната дейност

Гл. ас. д-р Благовесна Йовкова участва в конкурса с общо 23 публикации – 2 монографии и 21 статии, доклади и студии, от които 17 в съавторство. 14 от публикациите са на английски език. Всички публикации по конкурса са след придобиването на научната и образователна степен „доктор“ и са само част от значителната продукция на автора – 38 монографии, статии, студии, учебници и ръководства. Специално внимание заслужава фактът, че значителна част от публикациите, представени в конкурса, и част от цитиранията са в издания, които са реферирани и индексирани в Web of Science и Scopus.

Основната монография – „Електронното обучение-възможности за разширяване на достъпа до висше образование за студенти със специални образователни потребности чрез електронно обучение“, категорично отговаря и на двете полета по обявения конкурс. Това е първото известно ми изследване в България, посветено на често negliжиран, но нарастващ проблем, свързан с осигуряване на пълноценен достъп и обучение на лицата със СОП до ВУ. В мотивацията си да избере този изследователски проблем Йовкова убедително аргументира необходимостта от неговото разработване в контекста на реалностите с нарастващо присъствие на студенти с тези особености и педагогическите трудности в осигуряването на достатъчно адекватна среда и

подпомагане за тяхното обучение. Оттук авторката извежда и основния изследователски въпрос: „Достъпни ли са българските университети за студентите с различни типове нарушения?“ (с. 15). Един от перспективните подходи за осигуряване на достъпност за тези студенти, според автора, е разгръщане и използване на възможностите на електронното обучение. На основата на това разбиране е реализирано изследване, което е интересно и модерно както със своя дизайн, така и с начина на мислене и характера на основните насоки, изведени в резултат от целенасочените търсения на автора. По този начин Йовкова едновременно продължава и задълбочава отдавна заявения си интерес към обучението на лица със СОП, но го поставя и изследва в нов контекст, сам по себе си безспорно перспективен, но и доста проблематичен от гледна точка на нашите познания за ефективността на определени педагогически решения.

Началото на този интерес е отразено в голяма степен в монографията, публикувана на основата на дисертационното изследване на гл. ас. д-р Благовесна Йовкова – „Интерактивна образователна мултимедия в обучението по устна реч на деца със слухов дефицит“. По справедливото мнение на авторката тук се търси отговор на един „съществен за съвременната сурдопедагогика въпрос: „Какво всъщност означава ефективно интегриране/вплитане на мултимедийната технология в процеса на слухово-речева рехабилитация на децата със слухов дефицит?“. Важно е да се отбележи, че в монографията отново е представен новаторски подход. Това е едно от първите изследвания в областта на педагогиката у нас, чийто дизайн и реализация разчитат на кръстосано анализиране на резултатите от тестовете за знания, наблюдение и рефлексията на самите изследвани ученици. Разработеният на основата на резултатите модел на корекционно-педагогически дизайн за овладяване на лексика от деца със слухов дефицит има ясна практико-приложна стойност по посока на повишаване на качеството на обучението на деца с посочения дефицит.

Ако се съди по числеността и характера на публикациите, основният изследователски интерес на Благовесна Йовкова се отграничава от взаимното пресичане на няколко проблемни полета – ИКТ в средното и висше образование – особености на учащите се със СОП – подготовка на учителите със и за използване на ИКТ в различен контекст. Така особен акцент в първото поле – използване на ИКТ в средното и висше образование, са изследванията по отношение на същността, особеностите и характеристиките на електронните ресурси и е-оценяването – напр. Г6 –

4, 5, 7, 8. Голяма част от защитаваните тези в тези публикации са новаторски и по посока на актуалните през последните години търсения, свързани с необходимостта от разработване на надеждни средства за осигуряване на качествено дистанционно обучение, немислимо без осигуряване на коректно оценяване. Този интерес се доразвива в разглеждане на тези проблеми през призмата на спецификите на учащите се със СОП и тяхното обучение – Г6 – 1,2,3,6,9 и Г7 – 2,3,4 и др. Резултатите от тези изследвания се пренасят върху проблемите, свързани с обучението на педагози, и се превръщат в изходен пункт за нови търсения и решения – напр. Г6 – 2,11 и Г7 – 1,6,7,8,9. Вероятно този стремеж да се обхванат различните фактори, които влияят върху решението на определен проблем; да се търсят неговите измерения в различни контексти, да се очертаят гледните точки на всички, включени в образователния процес, лица, е една от съществените особености на изследователската работа на гл. ас. д-р Благовесна Йовкова. Тя се изкушава от проблеми, които познава, за които е подготвена да изследва и които предизвикват реални практически затруднения. При това е важно да се каже, че подходът е винаги новаторски и с познаване на световните тенденции в педагогическите изследвания.

Достойнства и приноси на работата

Приемам становището на кандидатката, че основните научни приноси в нейната работа могат да се отнесат до две равнища – теоретико-емпирично и практико-приложно, в три основни полета:

- I. Интегриране на информационните и комуникационни технологии в образованието.
- II. Електронно обучение на обучаеми със специални образователни потребности.
- III. Електронно дистанционно обучение и електронно оценяване.

Безспорен е и приносът ѝ за проектиране и реализиране за първи път у нас на изследвания с използване на множествени стратегии, резултат както на личните ѝ качества, така и на възможностите за специализации по време на докторантурата ѝ. Д-р Йовкова притежава безупречни умения да работи в екип и съвременно мислене, позволяващо ѝ планиране и осъществяване на сериозни, значими и многообхватни емпирични изследвания от осигуряването на тяхното финансиране през отличната организация и реализация до компетентния анализ на получените резултати.

От представените документи е видно, че цялостната научна продукция и разпознаваемост на автора съответстват на минималните национални изисквания за заемане на съответната академичната длъжност.

Препоръки

Със съзнанието, че голяма част от изследванията са многопланови и многопластови, което предопределя необходимостта от участието на големи екипи с международно участие, с оглед оценката на работата на кандидата в настоящата и следващи процедури е препоръчително преобладаващата част от публикациите да са самостоятелни или с ясно откроен принос.

Въпрос

На основата на Вашите изследвания може ли да се твърди, че достъпността на университетите за студентите с различни типове нарушения може да се мисли по посока на осигуряване на възможности за равностоен учебен опит?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Цялостната дейност и представената научна продукция на гл. ас. д-р Благовесна Йовкова впечатлява и съдържа повече от убедителни доказателства за нейните професионалните и лични качества. Това затвърждава моята увереност да предложа и подкрепя присъждането на академичната длъжност доцент по ПН 1.2. Педагогика (ИКТ в образованието, електронно обучение на обучаеми със специални образователни потребности) на гл. ас. д-р Благовесна Йовкова.

Рецензент:

(проф. дп Вася Делибалтова)